

Որակի հոշակագիր Մանրաձախ առևտրի շրջանառության ինդեքսներ

0 Ընդհանուր տեղեկատվություն վիճակագրական արտադրանքի մասին		
0.1	Անվանումը	Մանրաձախ առևտրի շրջանառության ինդեքսներ
0.2	Ոլորտը	Առևտուր
0.3	Պատասխանատու մարմինը, բաժինը, անձը և այլն	Արմստատ Առևտրի և այլ ծառայությունների վիճակագրության բաժին Բաժնի պետ Անահիտ Հարությունյան Հայաստանի Հանրապետություն, 0010, ք. Երևան, Հանրապետության պող., Կառավարական տուն 3 Հեռախոս՝ +374 11 587 623 Էլ. փոստ anahit@armstat.am , info@armstat.am
0.4	Նպատակը և պատմությունը	Հիմնական նպատակն է տրամադրել արդիական տեղեկատվություն մանրաձախ առևտրի շրջանառության ինդեքսի վերաբերյալ: Ցուցանիշի հաշվառումն ունի երկար տարիների պատմություն և վարվում է 20-րդ դարի 20-ական թվականներից:
0.5	Օգտագործողները և կիրառումը	Վիճակագրական տեղեկատվության հիմնական օգտագործողներն են պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինները, հասարակական, գիտակրթական, ֆինանսական կազմակերպությունները, գործարար համայնքը, զանգվածային լրատվամիջոցները, միջազգային կազմակերպությունները և այլն: «Մանրաձախ առևտրի շրջանառության ինդեքս» ցուցանիշը կիրառվում է առևտրի բնագավառում ռազմավարությունների մշակման, մարտավարական խնդիրների լուծման, բիզնես միջավայրի վերլուծության, զարգացման միտումների բացահայտման և այլ նպատակներով:
0.6	Տեղեկությունների աղբյուրները	Ցուցանիշի հաշվարկման համար աղբյուր է հանդիսանում վիճակագրական հաշվետվությունով իրավաբանական անձանցից և անհատ ձեռնարկատերերից ամսական և եռամսյակային պարբերականությամբ հավաքվող տեղեկությունները մանրաձախ առևտրի շրջանառության վերաբերյալ,

		ինչպես նաև Արմատատի գների վիճակագրության և միջազգային համադրումների բաժնից ստացվող սպառման ապրանքների գների ինդեքսները:
0.7	Տվյալների հավաքման իրավական լիազորությունը	Տվյալները հավաքվում են «Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենքի և «Հնգամյա վիճակագրական ծրագրի» հիման վրա, ինչպես նաև ՀՀ վիճակագրության պետական խորհրդի 2016թ. հունիսի 20-ի «Վիճակագրական տվյալների հավաքման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 05-Ն և «Տարեկան վիճակագրական ծրագիրը հաստատելու մասին» որոշումների հիման վրա:
0.8	Ռեսպոնդենտների (սկզբնական տեղեկություններ ներկայացնողների) ծանրաբեռնվածությունը	Ռեսպոնդենտների ծանրաբեռնվածություն չի հաշվարկվում:
1 Բովանդակություն		
1.1	Բովանդակության նկարագիրը	<p>Մանրաձախ առևտրի շրջանառության դինամիկայի վերլուծության համակարգում կարևոր տեղ է գրավում ինդեքսային մեթոդը: Մանրաձախ առևտրի շրջանառության դինամիկային հաշվարկման համար կիրառվում են երկու ինդեքսներով.</p> <ul style="list-style-type: none"> • շրջանառության արժեքային ծավալի ինդեքսը (ընթացիկ գներով), • շրջանառության ֆիզիկական ծավալի ինդեքսը (համադրելի գներով): <p>Շրջանառության արժեքային ծավալի ինդեքսը ընթացիկ գներով բնութագրում է շրջանառության ծավալի փոփոխությունը երկու գործոնների հաշվին՝ վաճառված ապրանքների քանակի և գնի փոփոխության պայմաններում:</p> <p>Այս ինդեքսը հաշվարկվում է հաշվետու ժամանակաշրջանի շրջանառությունը բազիսային ժամանակաշրջանի շրջանառության (ընթացիկ գներով) հետ պարզ համեմատության միջոցով այն է՝</p> $I = (O_1 / O_0 \times 100), \text{ որտեղ}$ <p>O_1, O_0 –մանրաձախ առևտրի շրջանառություններն են համապատասխանաբար հաշվետու և բազիսային ժամանակաշրջանի համար ընթացիկ գներով:</p>

		<p>Շրջանառության ֆիզիկական ծավալի ինդեքսը ցույց է տալիս, թե ինչպես է փոփոխվում շրջանառությունը միայն ֆիզիկական ծավալի փոփոխության դեպքում՝ գնի փոփոխության ազդեցությունը բացառելով:</p> <p>Շրջանառության ֆիզիկական ծավալի ինդեքսը հաշվարկելու համար համեմատվում է հաշվետու և բազիսային ժամանակաշրջանների շրջանառությունը համադրելի գներով, այսինքն՝ միևնույն ժամանակաշրջանի գներով.</p> $I_{\Phi O} = (O_1 / I_{\mathcal{D}} \times 100) / O_0, \text{ որտեղ}$ <p>$I_{\Phi O}$ – մանրածախ առևտրի շրջանառության ֆիզիկական ծավալի ինդեքսն է</p> <p>O_1, O_0 – մանրածախ առևտրի շրջանառություններն են համապատասխանաբար հաշվետու և բազիսային ժամանակաշրջանի համար ընթացիկ գներով:</p> <p>$I_{\mathcal{D}}$ – սպառողական գների ինդեքսն է (ՄԳԻ) ապրանքների համար՝ հաշվետու ժամանակաշրջանը բազիսային ժամանակաշրջանի հետ համեմատած:</p> <p>Այսինքն, մանրածախ առևտրի շրջանառության ինդեքսը հաշվարկվում է հաշվետու և բազիսային ժամանակաշրջանում մանրածախ առևտրի շրջանառությունների հարաբերակցությամբ:</p>
1.2	Վիճակագրական հասկացություններ	<p>Հիմնական հասկացություններ</p> <p>Մանրածախ առևտրի շրջանառությունը վերջնական սպառման կամ տնային տնտեսությունում օգտագործման համար նախատեսված սպառողական ապրանքների վաճառքն է արժեքային արտահայտությամբ:</p> <p>Մանրածախ առևտրի շրջանառությունը ներառում է բոլոր տեսակի հարկերը, բացառությամբ ավելացված արժեքի հարկը և այլ նմանատիպ (անուղղակի) հարկերը:</p> <p>Մանրածախ առևտրի շրջանառությունը հաշվարկվում է համաձայն Տնտեսական գործունեության տեսակների</p>

	<p>դասակարգչի 2-րդ խմբագրությունը (ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի N 1579-Ն 10.12.2019թ. հրաման ՀՀ ՊՏ 04.11.2013թ. 30/ (474).1) տեղեկագրում) և ներառում է G բաժնի «Մեծածախ և մանրածախ առևտուր, ավտոմեքենաների և մոտոցիկլների նորոգում» 47 հատվածը՝ «Մանրածախ առևտուր, բացի ավտոմեքենաների և մոտոցիկլների առևտրից»:</p> <p>Մանրածախ առևտրի շրջանառությունը ներառում է նոր և գործածված, անձնական օգտագործման կամ կենցաղային ապրանքների վերավաճառքը (վաճառք առանց ձևափոխման) մասնագիտացված և ոչ մասնագիտացված խանութներում, տաղավարներում, կրպակներում, հանրախանութներում, ինտերնետով կամ փոստով պատվերներ ընդունող կազմակերպությունների, փողոցում առևտուր իրականացնող վաճառողների, սպառողական կոոպերատիվների, աճուրդով վաճառք կազմակերպող կազմակերպությունների և այլնի միջոցով: Մանրածախ առևտուրը ընդգրկում է նաև ապրանքների մշակման տարբեր գործողությունները՝ կշռածրարումը, տեսակավորումը, չափազատումը, փաթեթավորումը, որոնց արդյունքում չեն փոխում ապրանքների հիմնական հատկությունները: Այստեղ ներառվում է նաև մանրածախ առևտրի բնագավառում գործող միջնորդների, ինչպես նաև աճուրդային կազմակերպությունների գործունեությունը Մանրածախ առևտրի շրջանառության ցուցանիշը ձևավորվում է խանութների, կրպակների, սպառողական ապրանքների շուկաների, գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաների և առևտրի այլ օբյեկտների միջոցով իրականացված առևտրի շրջանառության հիման վրա:</p> <p>Ցուցանիշը չի ներառում</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ավտոմեքենաների և մոտոցիկլների, դրանց մասերի և պարագաների մանրածախ առևտուրը, 2) գնորդի կողմից վերադարձված ապրանքի արժեքը, 3) ապակե տարաներով վաճառված և հետո վերադարձված, կամ ապրանքի հետ փոխանակման դիմաց տրված տարայի արժեքը, 4) ապրանքափոխանակությամբ կատարված առևտուրը,
--	--

		<p>5) միջազգային կապի և լիցքավորման քարտերի արժեքը, 6) տրանսպորտի բոլոր տեսակներով ուղևորափոխադրման տոմսերի արժեքը, վիճակախաղի տոմսերի արժեքը և այլն:</p> <p>Աշխարհագրական ընդգրկունություն</p> <p>Ընդգրկում է Հայաստանի Հանրապետության բոլոր մարզերը և Երևան քաղաքը:</p> <p>Մանրածախ առևտրի շրջանառության ֆիզիկական ծավալի ինդեքսը հաշվարկվում է ընդամենը մանրածախ առևտրի շրջանառության, ինչպես նաև պարենային և ոչ պարենային ապրանքախմբերի համար:</p>
2 Ժամանակայնություն		
2.1	Հաշվետու ժամանակահատվածը	Ամսական
2.2	Հրապարակման ամսաթիվը	Ամսական յուրաժամանակ (օպերատիվ) տվյալները հրապարակվում են հաշվետու ժամանակաշրջանին հաջորդող 25-րդ օրը, ամսական առաջին հրապարակումը՝ հաշվետու ժամանակաշրջանին հաջորդող 35/36-րդ օրը:
2.3	Ճշտապահություն	Տվյալները հրապարակվում են տարեկան ծրագրերով հրապարակման ժամանակացույցին համապատասխան և սահմանված ժամկետներից ուշացումներ չեն արձանագրվել:
2.4	Հաճախականությունը	Ամսական, եռամսյակային, կիսամյակային, տարեկան
3 Ճշգրտություն		
3.1	Ընդհանուր ճշգրտություն	Տվյալները խանութների, սպառողական ապրանքների շուկաների, գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաների և առևտրի այլ օբյեկտների մասով հավաքվում են բոլոր տնտեսավարող սուբյեկտներից (իրավաբանական անձանցից և անհատ ձեռնարկատերերից) համատարած, իսկ կրպակների մասով ընտրանքային դիտարկման եղանակով: Տվյալների բազայի արդիականացման համար հիմք է ծառայում բիզնես ռեգիստրի մշտապես արդիականացվող բազան: Խոշոր և միջին խանութներից և առևտրի այլ օբյեկտներից տեղեկատվությունը հավաքվում է ամսական, իսկ փոքրերից՝ եռամսյակային

		պարբերականությամբ: Եռամսյակային պարբերականությամբ տեղեկատվության հավաքման նպատակով փոքր տնտեսավարող սուբյեկտների համակցության ձևավորման համար հիմք է հանդիսանում դրանց բաշխումը (ըստ վիճակագրական նպատակների) ըստ միջին տարեկան հասույթների ծավալների:
3.2	Անճշտության աղբյուրները	Դիտարկման ընթացքում առաջացող անճշտությունների աղբյուր կարող է հանդիսանալ տեղեկություն տրամադրողների կողմից ոչ լիարժեք պատասխանների տրամադրումը: Սահմանված ժամկետում վիճակագրական տվյալների չներկայացման դեպքում կրկնվում են նախորդ ժամանակաշրջանի տվյալները:
3.3	Ճշգրտության չափումները/ չափելիությունը	Պատասխանների մակարդակը կազմում է մոտ 97%:
4 Համադրելիություն		
4.1	Ժամանակագրական համադրելիություն	Մինչև 2004թ.-ը ցուցանիշը ներկայացվել է Ժողովրդական տնտեսության ճյուղերի համամիութենական դասակարգչին (ԺՏՃՀԴ) համապատասխան: Սկսած 2005թ.-ից ցուցանիշը ներկայացվում է Տնտեսական գործունեության տեսակների Հայաստանի դասակարգչին համապատասխան (մշակված Եվրոպական համայնքների վիճակագրական ծառայության կողմից հաստատված Տնտեսական գործունեության տեսակների դասակարգչի՝ NACE հիման վրա), որով պայմանավորված վերահաշվարկվել է 2001-2004թթ. ցուցանիշները: 2010թ.-ից կիրառվում է ՏԳՏՀԴ խմբ.2-ը:
4.2	Համադրելիությունն այլ վիճակագրության հետ	Առկա է համադրելիություն այլ աղբյուրներից ստացվող վիճակագրության (օրինակ՝ կազմակերպությունների տնտեսական գործունեության հետազոտության) հետ:
4.3	Նախնական և վերջնական վիճակագրության միջև փոխկապվածությունը	Առաջին անգամ հրապարակված տվյալներն որակվում են նախնական: Հրապարակված տվյալների փոփոխություններն ուղեկցվում են բացատրական ծանոթագրություններով: Նախնական տվյալները վերանայվում են տնտեսավարող սուբյեկտների կողմից ներկայացված ճշգրտումների և այլ ստուգաճշտումների հիման վրա: Վերջնական տվյալները ներկայացվում են տարեկան հրապարակումներում:
5 Մասշեղիություն		

5.1	Տարածման ձևաչափ	<p>Հրապարակումներ</p> <p>«Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը բնութագրող տվյալները հիմնական մակրոտնտեսական ցուցանիշների վերաբերյալ» (հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն)</p> <p>Ամսական հրապարակումներ</p> <p>«Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը» տեղեկատվական ամսական գեկույց (հայերեն և ռուսերեն):</p> <p>Տարեկան հրապարակումներ</p> <p>«Հայաստանի վիճակագրական տարեգիրք» (հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն):</p> <p>«Հայաստանի Հանրապետության մարզերը և Երևան քաղաքը թվերով» վիճակագրական ժողովածու (հայերեն և անգլերեն):</p> <p>«Հայաստանը թվերով» վիճակագրական ժողովածու (հայերեն և անգլերեն):</p> <p>Այլ</p> <p>«Հայաստանի հանրապետության առևտուրը և ծառայությունները» վիճակագրական ժողովածու, հրապարակվում է 5 տարին մեկ (հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն):</p> <p>Տվյալների բազա</p> <p>http://armstatbank.am/pxweb/hy/ArmStatBank/?rxid=602c2fcf-531f-4ed9-b9ad-42a1c546a1b6</p> <p>Ինտերնետային հասցե</p> <p>Հրապարակումների էլեկտրոնային տարբերակները հասանելի են հայերեն (ամբողջական), ռուսերեն և անգլերեն, հետևյալ հասցեով. http://www.armstat.am/am/?nid=82:</p>
5.2	Հիմնական նյութերը. Պահպանումն ու կիրառելիությունը	<p>Ռեսպոնդենտներից հավաքվող վիճակագրական հաշվետվությունները պահպանվում են ինչպես թղթային,</p>

		<p>այնպես էլ էլեկտրոնային եղանակով: էլեկտրոնային շտեմարանները ներառում են</p> <p>Իրավաբանական անձանց համար.</p> <p>ա/ իրավաբանական անձի ծածկագիրը</p> <p>բ/ հարկ վճարողի հաշվառման համարը (ՀՎՀՀ),</p> <p>գ/ պետական ռեգիստրում գրանցման համարը,</p> <p>դ/ իրավաբանական անձի լրիվ անվանումը,</p> <p>ե/ կազմակերպական-իրավական ձևը,</p> <p>զ/ իրավաբանական անձի գտնվելու վայրը (փոստային հասցեն), հեռախոսահամարը, ինչպես նաև հայեցողական կարգով՝ ֆաքսը և էլեկտրոնային փոստի հասցեն,</p> <p>է/ գործունեության հիմնական տեսակը,</p> <p>ը/ մանրածախ առևտրի շրջանառությունը (առանց ավելացված արժեքի և ակցիզային հարկերի),</p> <p>թ/ աշխատողների միջին տարեկան թվաքանակը: Անհատ ձեռնարկատերերի համար.</p> <p>ա/ անունը, ազգանունը,</p> <p>բ/ հարկ վճարողի հաշվառման համարը (ՀՎՀՀ),</p> <p>գ/ պետական ռեգիստրում գրանցման համարը,</p> <p>դ/ բնակության վայրը,</p> <p>ե/ պետական գրանցման վայրը (եթե չի համընկնում բնակության վայրի հետ), հեռախոսահամարը, ինչպես նաև հայեցողական կարգով՝ ֆաքսը և էլեկտրոնային փոստի հասցեն,</p> <p>զ/ գործունեության հիմնական տեսակը,</p> <p>է/ մանրածախ առևտրի շրջանառությունը (առանց ավելացված արժեքի և ակցիզային հարկերի),</p> <p>ը/ աշխատողների միջին տարեկան թվաքանակը:</p>
5.3	Փաստաթղթավորումը	<p>Մահմանումների, տվյալների աղբյուրների և մեթոդաբանության փաստաթղթերը հասանելի են Արմստատի պաշտոնական կայքի «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը» տեղեկատվական ամսական զեկույցում, «Հայաստանի վիճակագրական տարեգրքում» և «Հայաստանի հանրապետության առևտուրը և ծառայությունները» վիճակագրական ժողովածուում հետևյալ հասցեով՝ http://www.armstat.am/am/?nid=82:</p>
5.4	Այլ տեղեկատվություն	<p>Մանրածախ առևտրի շրջանառության ցուցանիշի հաշվարկման վերաբերյալ առավել մանրամասն</p>

		<p>տեղեկատվությունը զետեղված է ՀՀ վիճակագրության պետական խորհրդի՝ 2018թ. հոկտեմբերի 19-ի՝ «Առևտրի շրջանառության մասին» Ձև 1-առևտուր (ամսական) վիճակագրական հաշվետվության ձևը և լրացման հրահանգը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության վիճակագրության պետական խորհրդի 2017թ. հուլիսի 14-ի թիվ 08-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» թիվ 10-Ն որոշմամբ հաստատված հավելվածներ 1-ում և 2-ում, ինչպես նաև ՀՀ վիճակագրության պետական խորհրդի՝ 2018թ. հոկտեմբերի 19-ի՝ «Առևտրի շրջանառության մասին» Ձև 1-առևտուր (փոքր) (եռամսյակային) վիճակագրական հաշվետվության ձևը և լրացման հրահանգը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության վիճակագրության պետական խորհրդի 2017թ. հուլիսի 14-ի թիվ 09-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» թիվ 11-Ն որոշմամբ հաստատված հավելվածներ 1-ում և 2-ում:</p> <p>Մեթոդաբանական պարզաբանումներ են առկա նաև «Հայաստանի վիճակագրական տարեգրքում», «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը» տեղեկատվական ամսական զեկույցների եռամսյակային թողարկումներում, ինչպես նաև համապատասխան թեմատիկ հրապարակումներում:</p>
6 Լրացուցիչ փաստաթղթավորում		
6. 1		<p>Առկա է տեղեկատվություն Ընդհանուր վիճակագրական բիզնես-գործընթացի մոդելի համաձայն հետևյալ հասցեով՝ https://www.armstat.am/am/?nid=373:</p>